

Anti-pestprotocol CBS de Duif

Kirsten Zuidema

Februari 2018

Inhoud

Inleiding	3
1 Plagen of pesten?.....	3
2 Wat doen wij op de Duif?.....	4
2.1 De kanjerafspraken.....	4
2.2 Klimaat op de Duif.....	5
2.3 Preventie.....	6
2.4 Kanjercoördinatoren.....	6
2.5 Anti-pestcoördinator.....	7
2.6 Leerkrachten.....	7
2.7 De aanpak	7
2.8 Kanjer volg- en adviessysteem (KanVas)	8
2.8.1 Leerlingvragenlijst	8
2.8.2 Docentvragenlijst.....	9
2.8.3 Sociogram, pedagogische informatie en opvoedtips.....	9
2.9 Ouders	9
2.10 De leerlingen	11
2.11 Grenstellend	12
3 Regels en afspraken.....	14
3.1 De Kanjerregels.....	14
3.2 De Kanjerpetten	14
3.2 De smileyposter	14
4 Cyberpesten.....	15
5 Evaluatie.....	16
6 Bijlagen.....	17
Bijlage 1: Stappenplan verwijdering en schorsing	17

Inleiding

CBS de Duif bevordert het sociaal emotioneel leren van de leerlingen door de Kanjertraining in te zetten. Het doel van de Kanjertraining is het stimuleren van betrouwbaar, constructief en authentiek gedrag: Kanjergedrag.

Om dit te bereiken richt de training zich op een drietal voorwaardelijke doelen:

- De eerste is het vergroten van moreel besef over welk gedrag prettig is voor jezelf en de ander.
- De tweede is het bewust maken van de intrinsieke motivatie om dit gedrag te willen vertonen.
- De derde is het vergroten van verantwoordelijkheidsbesef voor het daadwerkelijk vertonen van dit gedrag.

Een Kanjertraining in het onderwijs leidt tot een veiligere sfeer in de klas, een verbetering van de onderlinge relaties en het zich competentier voelen van de leerkracht en de leerlingen.

1 Plagen of pesten?

Plagen is niet hetzelfde als pesten. De verschillen zou je zo kunnen aangeven:

<i>Plagen:</i>	<i>Pesten:</i>
Gelijkwaardigheid	Machtsverschil
Wisselend "slachtofferschap"	Hetzelfde slachtoffer
Humoristisch	Kwetsend
Af en toe	Vaak/voortdurend

Een definitie van pesten op school luidt als volgt: "Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen." Met deze definitie is het verschil tussen pesten en plagen duidelijk aangegeven. Bij plagen is sprake van incidenten. Pesten echter gebeurt systematisch: een aantal keren per week, een keer per week of regelmatig.

Pesten komt helaas ook bij ons op school voor. Het is een probleem dat wij onder ogen willen zien en op onze school dan ook serieus willen aanpakken.

2 Wat doen wij op de Duif?

2.1 De kanjerafspraken

Pesten wordt gezien als een groepsproces, waarbij een pester het initiatief neemt om anderen te pesten, maar assistenten vaak actief meepesten en versterkers de pester aanmoedigen. Slachtoffers staan er vaak alleen voor, tenzij er verdedigers zijn die voor hen opkomen en het pesten proberen te stoppen. Veel leerlingen blijven echter buitenstaander, zij weten van het pesten maar grijpen niet in, bijvoorbeeld omdat ze bang zijn een volgend slachtoffer te worden. Inzicht in het sociale netwerk van een klas maakt duidelijk hoe dit groepsproces werkt. In de Kanjertraining wordt hiervoor gebruik gemaakt van vier gedragstypes:

1. De Kanjer (witte pet)

In een groep worden deze leerlingen gerespecteerd door de meeste groepsleden. Ze worden niet gedomineerd of gekleineerd door de kinderen die extreem gedrag laten zien. Ze laten zich niet uitdagen, opjutten of op de kast jagen. Doet zich een conflict voor, dan reageren deze leerlingen oplossingsgericht. Kenmerkend is dat zij zichzelf en de ander recht willen doen. De Kanjer denkt goed over anderen en zichzelf en durft zijn mening op een respectvolle manier te geven. Zij laten hulpvaardig sociaal gedrag zien en onthouden zich van pesterijen, roddel en achterklap. Het zijn leerlingen die worden gezien als betrouwbaar. Zij streven geen macht, eer en status na. Hun positieve invloed is groot. De werkelijke macht, eer en status blijkt bij deze groepsleden te liggen.

2. De Vlerk (zwarte pet)

In een groep hebben deze leerlingen de neiging anderen te overheersen. Dit kan uitmonden in de baas spelen, pesten, schoppen, slaan, het vertonen van oppositioneel gedrag en het overschrijden van (fatsoens)regels. Het gedrag komt in de meeste gevallen niet voort uit de wens of motivatie om een ander leed aan te doen, maar vaker vanuit de motivatie, de positie om de groep te handhaven of in te nemen.

3. De Aap (rode pet)

In een groep zorgen deze leerlingen ervoor dat het grensoverschrijdend gedrag van de Vlerk in stand wordt gehouden. De steun is meestal onbedoeld en te herleiden tot een gebrekkige impulscontrole. In conflicten hebben deze leerlingen de neiging de ander met een grap af te serveren. Er is veel clownesk gedrag. Het zijn leerlingen die van een geintje houden, ze vertonen regelmatig onverantwoordelijk gedrag. De ervaring leert dat vooral afgehaakte en/of slimme leerlingen de neiging hebben dit gedrag te vertonen.

4. Het Konijn (gele pet)

In een groep is de kans groot dat deze leerlingen zich laten overheersen door de Vlerk. Ze vertonen teruggetrokken gedrag, wat gepaard kan gaan met somberheid. Doet zich een conflict voor, dan hebben deze leerlingen de neiging te gaan huilen en te gaan zeuren in plaats van naar een oplossing te zoeken waarin zij zichzelf en de ander recht doen. Het Konijn staat symbool voor de faalangstige, verlegen leerling dat zorgwekkend te lief is en geen weerwoord heeft op grensoverschrijdende gedragingen van de meelopende en overheersende leerlingen.

De Duif zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school 'de baas/het gezag' en de ouder(s) zijn dat thuis.

Als zich een conflict tussen leerlingen afspeelt dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

Wij werken schoolbreed met de Kanjerafspraken.

2.2 Klimaat op de Duif

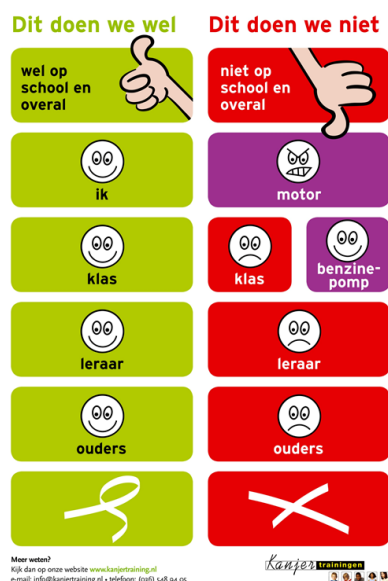
Veel ouders verlangen van de school dat 'het kwaad' (de pester) moet worden bestreden, en dat 'het goede' moet worden beschermd. De school kiest er echter niet voor om leerlingen te beoordelen als behorend bij kwaad of goed. Ieder mens maakt wel eens fouten. Leerlingen zijn in emotioneel opzicht 'onder en boven de wet'. De weg van de mens, en die van de leerling in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Leerlingen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten.

Op de Duif hanteren we het uitgangspunt dat we rekening houden met elkaar. Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander, en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. De anderen zijn:

1. Jouw klasgenoten en andere leerlingen op school.
2. De leerkrachten, de directie, de ouders van andere leerlingen.
3. Jouw ouders, die trots op je kunnen zijn omdat jij iemand bent die is te vertrouwen. Als je iets vertelt, dan vertel je het hele verhaal.
4. Mensen die op eenzelfde manier doen als jij, maar ook mensen die anders doen als jij.

De Duif neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: 'Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, (en jouw ouders als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school'.

Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): 'Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes'. Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouder(s) van de betreffende leerling besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouder(s) met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

2.3 Preventie

Met behulp van de Kanjerlessen doet de Duif aan preventie. Kernpunten in de aanpak zijn:

1. De Kanjerafspraken.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouder(s).
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.
  - a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
  - b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. De rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden en dat de onwillige leerling om wat voor reden dan ook 'de eigen gang' mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling).
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving daarvan.

2.4 Kanjercoördinatoren

Op de Duif is een Kanjercoördinator benoemd: Karlien Stengs. Zij heeft hiervoor een tweedaagse cursus gevolgd bij het Instituut voor Kanjertrainingen. De Kanjercoördinator kan de leerkrachten begeleiden en ondersteunen bij het inzetten van de Kanjertraining, bijvoorbeeld wanneer de Kanjertraining niet het gewenste effect lijkt te hebben. Ook kan zij de leerkrachten ondersteunen bij het signaleren van de leerlingen met het Kanjervolgen- en adviessysteem (KANVAS) en eventueel de gesprekken met ouder(s) bijwonen.

2.5 Anti-pestcoördinator

Karliën Stengs is ook onze anti-pestcoördinator, waarbij leerlingen en ouders terecht kunnen voor het melden van incidenten, als zij onvoldoende gehoor vinden bij de leerkracht of als de voorgaande procedure onvoldoende effect heeft gehad. Vanuit Stichting Tabijn volgt hij/zij hiervoor scholing.

2.6 Leerkrachten

Wat mogen ouders verwachten van de leerkrachten op school?

1. **Voorbeeldgedrag:** U mag verwachten dat de leerkrachten van de Duif respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder.
  - a. U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: 'een goed voorbeeld doet goed volgen'.
  - b. U mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur (directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven van inzicht). Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt leerlingen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
  - c. Doet zich een probleem voor op school dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.
2. **Correcte reactie** van de leerkracht op excuus van leerlingen voor hun wangedrag.
3. **Correct antwoord** van de leerkracht op misdragingen van ouders.

2.7 De aanpak

De Kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Leerlingen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Leerlingen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste leerlingen bedoelen het goed, maar het kan er behoorlijk brutaal uitkomen. Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat de leerling wordt gecorrigeerd. Omdat leerkrachten en ouders niet alles zien is het van belang dat leerlingen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Leerlingen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat leerlingen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen.

In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met gedragsrollen met behulp van verschillende petten. Leerlingen leren rechtop te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: 'Ik vind dit vervelend, wil je ermee stoppen?'. Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een maatje, buddy). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met het maatje/de buddy iets anders doen. Als het op deze manier niet wordt opgelost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de leerkracht.

Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdend gedrag van de uitdager. Aan deze leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als het ware benzine aan een vervelend lopend motortje. De leerlingen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepeste, maar ook de omstander.

2.8 Kanjer volg- en adviessysteem (KanVas)

Wij gebruiken het Kanjer volg- en adviessysteem (KanVAS). KanVAS bestaat uit een Leerling-vragenlijst, Docentvragenlijst en adviezen, sociogram, pedagogische informatie en opvoedtips. Samen hebben de onderdelen tot doel in kaart te brengen hoe leerlingen zich voelen, gedragen en hoe ze willen doen, en hoe de leerkracht het gedrag van de leerling ervaart. Dit heeft tot doel problemen op school tijdig te signaleren. Vervolgens is het doel om naar aanleiding van de resultaten tot een gezamenlijke aanpak te komen met ouder(s), leerkracht en de leerling.

2.8.1 Leerlingvragenlijst

De Leerling-vragenlijst is bedoeld voor leerlingen van groep 5 t/m 8 en wordt minimaal één keer per schooljaar ingevuld. De vragenlijst beoogt te meten hoe leerlingen hun eigen sociaal functioneren in de klas ervaren. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in extreem gedrag, sociaal wenselijk gedrag, depressieve gevoelens en de motivatie of wil om extreem gedrag te laten zien. De functie van vragenlijst is: leerkrachten in staat stellen hun leerlingen beter te begrijpen, te begeleiden en te ondersteunen in hun sociaal functioneren in de klas. Naar aanleiding van de uitslag kan de leerkracht in gesprek gaan met de leerling en zijn of haar ouder(s). In overleg met de ouder(s) kan vervolgens een handlingsplan worden opgesteld. Tevens kan de leerkracht bepaalde oefeningen van de Kanjertraining extra inzetten in de klas en/of extra aandacht besteden aan het eigen leerkrachtgedrag.

2.8.2 Docentvragenlijst

De Docentvragenlijst is bedoeld om op een snelle manier een overzicht te krijgen van hoe de leerkracht het gedrag van de leerlingen uit de klas ervaart. Dit heeft als doel de opvallende leerlingen (zowel in agressie/drukte als in teruggetrokken gedrag) te signaleren en hierover met de ouder(s) in gesprek te gaan en vervolgens gericht tot een gezamenlijke aanpak te komen. De lijst dient als bewustwordingsinstrument voor de leerkracht. Hieruit zou de leerkracht ook iets over zijn manier van lesgeven kunnen leren. Het systeem zelf geeft mogelijke oorzaken van het gedrag van de leerling, symptomen van het gedrag en een reeks adviezen waaruit de leerkracht een keuze kan maken. Uiteindelijk doel is dus leerlingen te begeleiden in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. De vragenlijst kan ook door ouders/verzorgers ingevuld worden. Hierbij is het de bedoeling dat de ouder op school wordt uitgenodigd en dat de leerkracht en de ouder samen achter de computer gaan zitten om hun visie op het gedrag van het kind weer te geven. Vervolgens kunnen ze samen zoeken naar passende oplossingen.

2.8.3 Sociogram, pedagogische informatie en opvoedtips

Het sociogram, de pedagogische informatie en de opvoedtips worden naar eigen inzicht door de leerkrachten gebruikt.

2.9 Ouders

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Het oplossen van conflicten tussen leerlingen is zelden een probleem als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd. Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. U oefent zich in zelfbeheersing. Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek aan te vallen.
2. U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind. Dat doet de school ook over uw kind.
3. Als u zich zorgen maakt over het welzijn van uw kind of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de school. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.
4. Als ouder(s) kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/naar een oplossing wordt gezocht en kwaadsprekerij.

Als u opvoedt uit angst (met mijn kind zal het niet goed komen) dan plaatst u uw kind in een zwakke positie. U haalt uw kind hiermee onderuit. Als u corrigeert vanuit gevoelens van ergernis en irritatie, dan zal uw kind zich afgewezen voelen.

In de praktijk:

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouder(s) goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouder(s) dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouder(s) op dezelfde lijn zitten als de school.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn niet te corrigeren als ouder(s) het een probleem van school vinden.

Tips voor ouders:

1. Ook mijn kind kan doen als de zwarte, rode of gele pet. Ook mijn kind kan pesten.
2. Ook mijn kind kan worden gepest.
3. Ik neem het probleem serieus.
4. Ik raak niet in paniek.
5. Ik straf niet fysiek en ga niet uit mijn dak als ik hoor dat mijn kind vaak doet als de zwarte pet.
6. Ik probeer erachter te komen wat mogelijke oorzaken kunnen zijn van het gedrag van mijn kind.
7. Ik vraag mij af:
  - Voelt mijn kind zich thuis veilig?
  - Voelt mijn kind zich veilig op school?
  - Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte?
  - Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort?
  - Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen?
  - Welke tv-programma's kijkt mijn kind allemaal?
  - Wat doet mijn kind allemaal op internet?
  - Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?
8. Ik besteed extra aandacht aan mijn kind.
9. Ik corrigeer agressieve buien.
10. Ik stimuleer mijn kind om aan sport te doen of bij een club te gaan.
11. Ik overleg met de school, ik ga niet zelf ingrijpen.
12. Ik bied hulp aan mijn kind.
13. Ik lees boeken over pesten en/of vraag informatie op.
14. Ik schakel eventueel een expert in als ik dat nodig vind of als de school dat aangeeft.

2.10 De leerlingen

Tips voor de leerlingen:

- Spreek met respect over je ouder(s): Uiteindelijk bepalen jouw ouder(s) wat wel en niet kan.
- Spreek met respect over je school: Uiteindelijk bepalen je leerkrachten wat wel en niet kan op school.
- Spreek met respect over je klasgenoten: Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.
- Spreek met respect over jezelf: Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouder(s) en/of je juf/meester.

Wil ik stoer zijn? ->

Dan ga ik op vechtsport.

Wil ik de baas spelen? ->

Ik vraag een hond.

Verveel ik me? ->

Dan verzin ik zelf een leuk plan.

Pest ik omdat ik bang ben zelf gepest te worden? ->

Dan stop ik daarmee!

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend, dat (schelden, achterna roepen, slaan, enz.)
2. Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
3. Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon). Je doet als de witte pet.
4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maak een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat je zelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.
6. Stopt het niet? Dan wordt het alleen maar erger.

Stappen naar een oplossing

1. Probeer het zelf op te lossen. Als kinderen vervelend doen, ga dan niet zeuren, grappig doen of boos. Blijf rustig en laat je niet op de kast jagen. Als het moeilijk wordt, stap dan naar je maatje. Jouw maatje helpt je op een goede manier. Wie is jouw maatje?
2. Weten jij en je maatje geen oplossing dan stap je naar de juf of meester toe. Vraag aan je juf of meester of die wil helpen een ruzie op te lossen. Je juf of meester doet dat buiten de klas, want je klasgenoten willen rustig werken. Je meester of juf stelt dan de volgende vragen:
  - a. Wat is er volgens jou gebeurd? Jij en je klasgenoot waarmee je ruzie hebt vertellen elk hun eigen verhaal. Je onderbreekt elkaar niet. Je meester of juf moet namelijk goed begrijpen wat er aan de hand is. Dus: niet door elkaar heen praten.
  - b. Hoe is dat voor jou? Bijvoorbeeld: werd je daar boos om, verdrietig, voelde jij je beledigd, word je daar altijd mee gepest, enz. Hoe kan het weer goed komen? Wat zou je willen dat de ander doet?
  - c. Wat zou je zelf kunnen doen? Je bespreekt met elkaar op welke manier het weer goed zou kunnen komen. Wat je zelf kunt doen en wat je van de ander verwacht. Juf of meester vraagt: 'Wat is volgens jou de beste oplossing?'
3. Afsluiting: juf of meester schrijft de oplossing en afspraken op. Jij en je klasgenoot geven elkaar een hand en ondertekenen de afspraken. Zo lukt het meestal op een goede manier ruzie op te lossen.

Nog meer tips:

1. Zoek geen moeilijkheden op.
2. Laat zwarte en rode petjes kletsen. Geef geen benzine aan dit gedrag.
3. Pieker niet in je uppie, maar ga praten met iemand die jij vertrouwt.
4. Als je overlegt met iemand die jij vertrouwt dan ga je niet roddelen, maar dan vertel je waar je bang voor bent of last van hebt.
5. Zoek een oplossing die goed is voor jou, maar ook goed voor je (vervelende) klasgenoot.
6. Zeur niet steeds hoe erg je het hebt, maar doe er wat aan.
7. Niet iedereen vindt jou aardig en dat hoort zo!
8. Doe zelf niet als een zwart, rood of geel petje.
9. Luister naar tips (kritiek) en doe er je voordeel mee.
10. Denk goed na over jezelf en over je tegenstander.
11. Zoek een maatje die jou kan helpen.
12. Vraag hulp bij je juf of meester als die nergens vanaf weet.
13. Vertrouw erop dat je juf of meester kan en wil helpen.

2.11 Grensstellend

De school heeft als uitgangspunt dat leerlingen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg, het zijn leermomenten: 'Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiele schade? Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?'

Wangedrag kan zich op verschillende manieren manifesteren:

1. **Verbaal:** vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten.
2. **Fysiek:** schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen.
3. **Materieel:** stelen, onderkladden, verstoppert van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lekprikken.

Stap 1: time-out

Het doet zich een enkele keer voor dat een leerling zich wenst te misdragen en/of vindt daartoe het recht te hebben: 'Ik zit er niet mee, het is niet mijn probleem. Nou en, moet ik weten. Ik doe het de volgende keer weer'. In dat geval wordt de leerling voor maximaal een uur uit de groep geplaatst en ouders worden hierover geïnformeerd. De gebeurtenis wordt geregistreerd in het leerlingvolgsysteem.

Stap 2: Eerste verwijdering

Het gesprek met de ouder(s) wordt oplossingsgericht gevoerd:

- a) Samen met ouders komt de leerkracht tot een oplossing, vervolgens kan het kind terugkeren in de groep.
- b) Als de ouder(s) van mening zijn dat hun kind zich mag misdragen wordt de leerling uit de klas geplaatst. We noemen dit de eerste verwijdering. Tijdens de verwijdering wordt overwogen of deze leerling kan worden teruggeplaatst in de eigen klas. Dit gesprek zal plaatsvinden in het bijzijn van de directie.

Terugplaatsing

Terugplaatsing is afhankelijk van het idee dat de ouder(s) en het verwijderde kind erop nahouden namelijk:

- Als het kind zich **niet** wil misdragen dan wordt een begeleidingsplan voor gedrag uitgewerkt, waar de ouder(s) aan meewerken, en het kind kan worden teruggeplaatst.
- Als dat niet mogelijk is (bijvoorbeeld wanneer de ouder(s) en de leerling van mening zijn dat het zich mag misdragen) dan wordt de leerling tijdelijk in een andere groep geplaatst, of bij de intern begeleider of bij de directie. Negatief gedrag wordt genegeerd door de leerkracht en de nieuwe groepsgenoten. Op die manier wordt de leerling geholpen zich te houden aan normale gedragsregels. Begrijpt de leerling dat hij zich moet houden aan de gedragsregels van de school, dan kan hij worden teruggeplaatst naar de eigen groep.
- Samengaan met deze maatregel wordt ouders geadviseerd contact op te nemen met een Kanjertrainingspraktijk of een gedragsconsulent.

Schorsing en verwijdering

Slechts in uiterste gevallen zal De Duif overgaan tot schorsing of verwijdering van een leerling. Dit kan het geval zijn bij ernstig wangedrag van een leerling en/of ouders en bij een onherstelbaar verstoorde relatie tussen school en leerling en/of ouders.

- a) **Schorsing** is slechts mogelijk voor een beperkte periode. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de ouders meegedeeld nadat er overleg heeft plaats gevonden met de leerling, de ouders en de groepsleerkracht.
- b) **Verwijdering** van een leerling is een ordemaatregel die uiterst zorgvuldig wordt genomen volgens een wettelijk vastgelegde procedure en Tabijn protocol en wordt altijd gemeld bij de onderwijsinspectie.

Argumenten:

1. School is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces tegen leerlingen en ouders die het leerproces ernstig belemmeren.
2. School beschermt de leerlingen en de leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of ouder.
3. Een leerkracht kan op deze manier weer gewoon lesgeven.

3 Regels en afspraken

3.1 De Kanjerregels

In elke groep hangt een poster met daarop de Kanjerregels. De regels worden elke Kanjerles herhaald en zijn geïntegreerd in ons dagelijkse onderwijs.

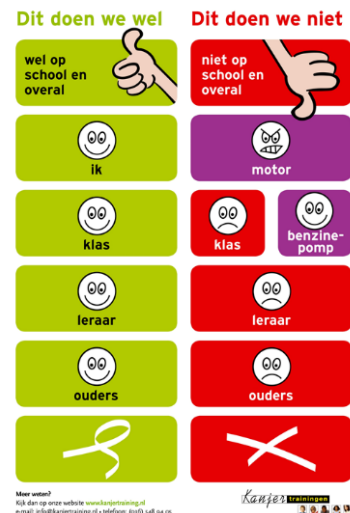
3.2 De Kanjerpetten

De petjes hangen hiernaast ook in alle groepen duidelijk zichtbaar.

3.2 De smileyposter

Tevens hangt in elke groep de poster met de smileys waarop zichtbaar is welk gedrag we van elkaar verwachten.

4 Cyberpesten

Vormen van cyberpesten

Berichten versturen via Whats app, schelden, roddelen, bedreigen, foto's en filmpjes van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen en happy slapping. 20% van de leerlingen heeft te maken met cyberpesten.

Effecten

De effecten van cyberpesten kunnen langduriger en wijder verspreid zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Verantwoordelijkheid van de school

Soms gebeurt pesten buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat. Aan het begin van ieder schooljaar worden er in de groep afspraken gemaakt. Hulpmiddel hierbij voor de groepen 5 t/m 8 is de poster van Whatshappy, waarin afspraken over app-gedrag in de groep worden vastgelegd.

Hoe kun je cyberpesten voorkomen?

Voorop staat: helemaal voorkomen kun je het niet. Je kunt er wel voor zorgen dat leerlingen, ouders en medewerkers zoveel mogelijk op de hoogte zijn, zodat de kans dat een peestsituatie uit de hand loopt minimaal wordt.

1. Toepassen en actualiseren van het pestprotocol.
2. Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten.
3. Afspraken maken over internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken.
4. Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken.
5. Sancties van het pestprotocol consequent toepassen.
6. Schoolreglement aanpassen. Bijvoorbeeld: "het maken van opnames van medeleerlingen en leerkrachten zonder toestemming kan leiden tot schorsing/verwijdering/disciplinaire maatregelen"
7. Opleiden van medewerkers in de school (ook onderwijsondersteunend personeel) is noodzakelijk. Een studiemiddag zorgt dat medewerkers up to date met hun kennis zijn.
8. Ouders informeren door een ouderavond. Ouders zijn in het algemeen niet goed op de hoogte van wat hun kind op internet doet. Alleen door met de ouders samen te werken is digitaal pesten aan te pakken.

5 Evaluatie

Dit pestprotocol is door team, directie en MR vastgesteld en wordt om de vier jaar geëvalueerd.

Datum:

Handtekening directie:

Handtekening voorzitter MR

6 Bijlagen

Bijlage 1: Stappenplan verwijdering en schorsing

Schorsing

Van schorsing is sprake, als de veiligheid in het geding is en de voortgang van het reguliere proces in gevaar wordt gebracht. Is de duur van de schorsing minder dan 24 uur: directeur is eindverantwoordelijk en meldt deze aan het CvB. Is de duur van de schorsing langer dan 24 uur, dan wordt de onderstaande procedure gevolgd.

SCHORSING:

1. De schoolleiding laat een melding uitgaan naar het CvB.
2. De schoolleiding hoort namens het CvB de leerling, ouders en groepsleerkracht.
3. De schoolleiding meldt de resultaten van het overleg aan het CvB.
4. Het CvB neemt een besluit.
5. Het CvB schorst zo nodig voor en beperkte periode (maximaal 5 dagen)¹.
6. De schoolleiding informeert namens het CvB schriftelijk² de ouders over de inhoud van het besluit, de redenen van de schorsing, mogelijkheid van bezwaar en de manier waarop zij dit bezwaar kenbaar moeten maken.
7. De schoolleiding informeert namens het CvB de Leerplichtambtenaar en bij een schorsing van meer dan één dag de onderwijsinspectie.
8. De leerling blijft thuis met huiswerk.
9. Ouders hebben 6 weken na dagtekening tijd om bezwaar aan te tekenen tegen het besluit.
10. Een bezwaar wordt binnen vier weken behandeld, de ouders gehoord hebbende.

VERWIJDERING:

1. De schoolleiding laat een melding uitgaan naar het CvB.
2. De schoolleiding hoort namens het CvB met leerling, ouders en groepsleerkracht op basis van een gedegen schooldossier.
3. De schoolleiding zoekt een school die bereid is om de leerling toe te laten. Correspondentie met andere scholen wordt vastgelegd.
4. De schoolleiding meldt de resultaten van het overleg aan het CvB.
5. Het CvB neemt een besluit. Hierbij worden de volgende stappen gezet:
  - a. Het informeert de leerling en de ouders schriftelijk over de verwijdering en de reden daarvan.
  - b. Het informeert de leerling en de ouders over de manier waarop bezwaar tegen de verwijdering gemaakt kan worden.
  - c. Het stuurt een kopie van zijn brief naar de Inspectie van het Onderwijs en de leerplichtambtenaar.
6. Het CvB verwijderd de leerling als punt 3 na 8 weken geen succes heeft.
7. Ouders hebben 6 weken na dagtekening tijd om bezwaar aan te tekenen tegen het besluit.
8. Een bezwaar wordt binnen vier weken behandeld, de ouders gehoord hebbende.

1. Een uitzondering op de maximale duur van een schorsing vormt de schorsing die ingaat, terwijl er overleg gaande is over de definitieve verwijdering van een leerling. De schorsing duurt in dat geval net zolang als de tijd die nodig is om over de eventuele verwijdering te beslissen.
2. In een ongewone, spoedeisende situatie kan het schriftelijke besluit tot schorsing later volgen. De school moet leerling en ouders wel zo spoedig mogelijk horen.